

Для повності цього нарису, треба ще згадати про діяльність ювілянта на полі науки, яке він кинув за два важливі справи. Без сумніву був біограф Стоцький значно поспівав на перед фільологічній студії над нашою мовою, коли б був повнішим самій науці. А вже його „граматика рускої мови“ хоч це лиш шкільний підручник, найліпша в дотеперішніх, скінчених підручників граматик, а в німецькій перекладі має вона увійти в славу серію „граматики індоєвропейських народів“. Дві його праці (про значіння авальогії в декляції малоруського языка і про зміст кодексу ганкештайніанського), друковані в найповажливіших німецьких журналах для філології, одичали йому дорого до доцентури на віденському університеті. Окрім наукових розвідок названих уже перед тим і других, викликаних потребою часу (відчит про Федьковича, про Енеїду Котляревського, критика на слово Уманця і Спідки) конче треба зазначити публікації „Національні і церковні змагання Румунів на Буковині в р.р. 1848—1865 і велику силу публіцистичних статей.

Та др. Стоцький кинув кабінет ученого, вийшов на поле громадянської праці і для будучности України зробив більше, ніж учені граматик, хоч і наукові його праці підтримують його репутацію, як серйозного ученого.

Др. Стоцький тепер у 51 році життя. Вийшов він з під селянської і то вбогої стріхи. Учився у Львові, а університет кінчив у Чернівцях, далші студії відбув у Відні. Тверда була його життєва дорога, проборм шов кожен цїле своє життя. Не тільки чужі вели проти його аваянту кампанію, і від своєї земляків та приятелів прийшлося чути гіркі слова, відкидати колоди, боротися. Це зрозуміле й необхідне, адже життя трудящих провідників—не карнавал. І звично, що громи б'ють не в корчі, а в високі дерева. Таким великим чоловіком чини, який розумом і силою замінити слова ділами переріє тисячі наших інтелігентних діячів, а власне Стоцький і таким перейде від до історії. А поки перейде, най дасть йому доля це багато служити ідеї свого життя.

Д. Луцькович.

Другого року після того з'явився товариська крамниця. За весь час пробування в Колодистому В. М. був душею цих кооперативів; коли ж доводилося йому частину року побути на півдні, то аваяки з кооперативами підтримував він за допомогою листування з їх провідниками. Особливо багато часу й праці покладав він на товариську крамницю, що була любово його дитиною. Не рідко можна було бачити його в крамниці товариства, де він записував у товарну книгу привезені крам, разом з іншими членами ради товариства складав розцінку крामी і т. ін. Рідко доводилося зустрічати людину, до якої селяне ставилися б з більшою повагою та довірям, ніж до „Василія“, як його звичайно аваяли. Коли в ради товариства виникали які непорозуміння або скрута, то розв'язати справу авторитетно міг тільки В. М.

Добротою В. М. іноді аваяживали. Нам пригадується такий випадок. Було це 1904 року. Настали жнива. Прикацікові треба було порати хліб на полі. Щоб не набити косяра, він попрахав В. М. заступити його в крамниці на цілий тиждень, і В. М. його заступив.

Вплив цієї „обаятельної личности“ переходив далеко за межі Колодистого. Досить часу в свято можна було бачити підводи селян, що приїздили на пораду а В. М. з усімах сед, а усімах справами—як заступувати товариську крамницю, як поставити й вести в ній діло і т. п. Вільність товариських крамниць в сусідніх а Колодистим селлах з'явилася при більшій чи меншій участі В. М. Але найбільше праці, іноді наймаруднішої, В. М. віддавав Колодистій товариській крамниці. Дякуючи власне йому, товариська крамниця в такому невеличкому селі, як Колодище, так швидко розвинулася. Року 1905 товариство продало уже крामी на суму до 12.000 карб. Того ж року крамниця вкуні з позичково-ощадним товариством поставили будинок на два поверхи і розпочали операції, скуповуючи хліб. Не прибільшуючи, можна сказати, що той час, коли В. М. перебував у Колодистому, був найкращим періодом з життя Колодистської товариської крамниці.

Діяльну участь В. М. аваяв також на з'яді віступників товариських крамниць, що скликала 1907-го року київська губерська земська управа. На цьому з'яді прочитав він грунтовно написаний доклад про становище товариських крамниць на Київщині за 1905—1906 роки. В кооперативній літературі В. М. Доманицький аваяний, як автор популярних брошур: „Товарська крамниця“, що вийшла другим виданням, „Проземську кооперацию“ та інш. Він же склав брошуру „Потребительная лавка“, що видав агрономічний одділ губерської (київської) управи. До останнього часу В. М. цікавився долею кооперативів у Колодистому, часто листуючись з ними, а безладдя, що там траплялося, дали йому багато прикрости.

3 газет та журналів.

* * * В ч. 36 київської земської „Газети“ д. А в своїй статті „Памяти кооператора“ ділиться а читачами своїми особистими споминами про небіжчика В. Доманицького.

Особливо не замінимою потерю цього талановитого трудивника—каже між іншим д. А.—для нашого молодого кооперативного руху, та поки що бідного на працівників. В особі В. М. кооперация втерала „самого преданного і искреннього діятеля“.

До кооперативного руху, що як він народився на Київщині, небіжчик пристав року 1902, коли в селі Колодистому при найближчій його участі засновано було повичково-ощадне товариство.

ХАМ.

Еліза Онешкова.

Переклад з польського М. і З. Л.

V.

Минула косовиця, минули й жнива. Багато подій сталося за той час у двох сусідніх хатах Павлової та Козлюковій.

Одного дня вранці Павло вийшов з хати і, подивившись на небо, озвався до дівера, що йшов на обору з оберемком соломі:

— А швидче, Пилипе, забірайте сіно з лугу, бо завтра або після-завтра дощ буде, а шось я так міркую з вітру, що на догво він затягнеться.

Пилип завжди слухав Павла, коли він прокував що до погоди. Отже він заходився запрягати коня, а Данилко сказав пошукати граблі й вила; Ульяні він доручив, як би трапився який протажий, перевести його поромом, бо тепер річка була мала і жінка могла й сама перегнати пором. Павло цього дня мав ловити рибу поблизу і, як-би була потреба, то міг-би прийти сестрі на поміч. Коли так порядкував Пилип, з хати вийшла Франка і, почувши розмову, сама озвалася, що й вона поїде на луг і поможе горнути сіно; вже вона вполасяла у хаті, зварила Усти на щільний день, корову виділа і тепер хоче допомогти Пилипові при такій нагальній роботі. Убралася вона чепуренько у чисту білу сорочку, синю спідницю та червоний фартух загляла і бігала моторно, весело сміючись.

Подивившись Пилип на неї, з усмішкою, кепкуючи, сказав:

— Ой, вже з такої роботи, як твоя, то вже хіба чортові вітха буде.

А Данилко озвався:

— Нехай їде. Вже-ж таки у-трьох легше буде і швидче.

— Нехай їде,—сказав і Павло.—Покажете й раз, другий, як горнути, то може й потрапить. А все-ж таки хоч трошки вам допоможе.

Вона сіла з Пилипом на возі і поїхала; Данилко пішов пішки навпражки, короткою дорогою. Але, проїхавши гонів свілька, Франка зіскочила з воза.

— Ей, поки він доїждє, то я швидче пішки дійду. Ми ось сюди межою перейдемо.

Вернувшись з поля Пилип, дивуючись, розказав жінці, що та „кучена“ Франка справді добре горне сіно і чимало їм помогла.

— Як би не була ледача, то і сяку роботу могла-б робити,—додав він.

— Як тільки схоче—все може зробити, бо моторна,—мовив Данилко, нахвощив повний рот хліба і виглядаючи через вікно на Франку, що метушилася коло своєї хати.

І так уже потім бувало часто. У жнива вона ходила з серпом на поле Козлюків і хоч не могла так догво і добре жати, як Ульяна, бо сили й уміння не було, а проте завжди чимало помагала й вона. Пилип тоді ходив на іншу роботу: орав або дома сидів і коло порома справлявся, а Данилко, з двома жінками, жав і снопи возив додому. Франка часто вилазилла з ним на віз, їхала до дому, а потім знов верталася з ним порожнім возом на поле. Не раз вона нарікала на духоту, казала, що спина її болять, а проте була завжди весела, рухлива, балакура і охоча до праці, як ніколи раніше не бувало. Вона плещувалася до Ульяні, називала її золотом і брилянтовою, дітей її цілувала і на руках носила, а до Данилка липнула, як муха до меду. Та на те довгий час ніхто не вважав. Ніхто не дивувався, що вона жартує з парубком, а іноді, в неділю, і пропадає з ним кудись на скілька годин.

Хоч вона й опам'яталася ніби, взялася до роботи і людям осюю в очі не лізла, а проте вдача її не перемінилася: хоч і не молода вже була вона, а така дурна, як дитина: Данилка також вважали ще за хлопця неповнолітнього,—от же ніхто й не дивувався, що Франка з ним компанію водить. І всім краще стало, що так перемінилася Франка, бо заразом не стало і сварок, і суперечок: краще вже нехай у сусідстві буде дурна й нестатечна жінка, ніж має бути вільна лиха.

Тому то Ульяна знов почала приязно поводитися з братовою, часто брала до себе Октавіана, пестила його й годубила, а щоб одлячити Франці за поміч у полі, помагала їй у де-яких господарських хатних справах: або хліб за неї вимісити, бувало, і спече, або шмаття на річці виполосе, а іноді, бувало, й води принесе.

Так аж три місяці ті люде, що у тяжкій праці чесне й чисте життя поводити не могли, нічого поганого не помічали і ніякого підозріння у думку не брали. Ніякий гріх їм перед очима не стояв, бо ані краплини бруду не було в їх душі; набравшись тяжко за щільний день, вони спали вночі твердим, спокійним сном.

ПО РОСІІ.

— Жалування членів Держ. Ради. На розгляд законодавчих інституцій введено обрахунок вдатків Держ. Ради. Призначеним членам Ради платяться 1.390.411 карб. На членів, яких вибірають од громадянства, йде вдвоє менше—617.300 карб. Не беруть жалування по обрахуноку Ради такі особи: 1) Великий Князь Михайло Олександрович, 2) Принц Олександр Петрович Ольденбургський, 3) намістник Кавказу Воронцов-Дашков, 4) міністр Двору барон Фредеріке, 5) статс-секретарь Танев, 6) статс-секретарь Вудберг, 7) ген.-адют. Тренов, київський генерал-губернатор. Крім того не беруть ще жалування члени Ради міністрів: Століпін, Коковцев, Харитонов, Шварц, Рухлов, Лукьянов, Щегловітов і Кривошеїн. Найбільше жалування бере М. Г. Акімов—25.000 карб. Потім бувший на Далекому Сході адмірал Олексієв—20 450 карб. Вушні голови Ради і комітету міністрів С. Ю. Вітте, Горемікін і Сольський—20.000 карб.; адмірал Дубасов—16.500 карб. Вушні фінляндські генерал-губернатори: Герард, Бекман і б. міністри Кауфман, Булігін, Манухін і Шіпов по 15.000 карб., Н. С. Таганцев—12.000 карб., Кові, Герье, Дейрріх і Піхно київський—по 10.000 карб. (Б. В.)

— Брешно-Брешновська. Політичного засланця—Брешко-Брешковську помістили були, як відомо, в Нижнініській, Іркутської губерній. Але вона проживала там тільки тиждень. 20 августа, як переказує „Ръчь“, з повітового міста Кіренська приїхав за нею в'язник. Разом з ним і другим в'язником Брешковська виїхала з Нижнініської, як арештована. Куди поехали її—напевно невідомо. Гадають, що в Кіренську.

— Конфіскація. Статю Л. М. Толстого, „Три дні въ деревнѣ“ сконфісковано, а видання, що випустили її окремим виданням, тягнуть до суду. (Р.)

— Справа поліцейського надзирателя. В Вороніжї судили поліцейського надзирателя міста Усмая Пальмова, який був жителя Щекуньського. Справа була така: поліцейський надзиратель привачив побачення в самому центрі городского саду в будні повіі. Щекуньський побачив це і, ображений, погроивав довести про це начальство Пальмова. В туж ній Щекуньський задувений опинився в криниці. Так би ніхто й не знав про це алочність, як би не глухий старець, що випадково бачив, як Пальмов кинув тіло Щекуньського в криницю. Цей старець і викрив алочність. Прокурор в промові підкреслював тяжке становище обивателів, коли у них начальство таке, як опей Пальмов: що хоче, те й робить. Пальмова засудили на 1 рік і 4 місяці до тюрми та призначили йому церковне покаяння. (У. Р.)

— „Незвичайні“ коні. „Незвичайні“ коні в Рязані в кінних поліцейських городках. Кові ті видали на добу мало не 3 пуди вїва і 6 пудів сіна кожен. Такі незвичайні порції для тих коней значилися в одчоті рязанського поліцеймейстера за 1908 рік. Одначе контрольна палата не згод-

жується, щоб кові ті стілько з'їдали і запросила у поліцеймейстера пояснення. (Р. С.)

— Не сплять. В той час, як авводи Уралу переживають тяжкий кризис, який виник почасти через браж дешевого палива, великі власники земельні спішно спродують свої лісні майна. Так, а минуло віму граф Строганов продав а солікамського маєтку будівельного лісу на 800.000 карб., князь Абамелек-Лаазарев і нащадки графа Шувалова подвоили продаж ліщю. Теж саме роблять князі Голіцині і Львови. Брати Балашови авправди тепер англійцеві Орпїку 1 мільйон колодок по 3 карб. 80 коп., які буде виготовувае за три роки і одправлено в Англїю. Для цього Балашови рішили абудувати лісопильню в Пермі на 70 рам. (Р. В.)

— Катувания засланця. В Холмогорах поліцейській надзирателю Петрову катував засланця Миколайчика. Катував за те, що Миколайчик не посів в свій час на полуку грошей. Між Петровим і Миколайчиком вийшла суперечка. Тоді Петров пхуав у груди Миколайчика, а потім став бити шаблею. Стражники, які були тоді в поліцейському управлінні, а наказу Петрова і собі стали бити Миколайчика. Миколайчиківі зробили три ранні шпиком і одну шаблею в голову. Свідки кажуть, що вони чули нелюдський крик а поліцейського управління. Побитий поскаржився прокуророві. (Ръчь.)

Відомости Меншикова.

„Б. В.“ повідомляють з Парижа, що Меншиков збирається, крім провокаторів, вивести на чисту воду де які неперві „історії“, які звязано було з провокацією: обвьяство Селверстова, зрадинство відомого революціонера П., яке викликало було навіть запитання у французькій палаті депутатів за Вальдека Руссо. В 1889 році в Парижі аваявився відомий революціонер П., який втік з Сібіру. Як бувшого народовоця його скрізь приймали і швидко він став на видатне місце серед революціонерів-емігрантів. І от несподівано,—це було зараз після авсявітньої виставки,— всім значним емігрантам прийшли по поіті од 2 російських агентів листи, в яких повідомлялося, що П.—провокатор. Для певности вони приклали до повідомлення копію листа, в якому П. обертася до Рачковського з проханям вжити його в охрону. Листам не повірили, але таки вважи Іх на увагу. Скоро почувли, що П. арештували і авслали з Франції на швейцарську границю. Приятелі П. захвилювались, бачучи в цьому винки російської поліції і дали знати парламентській соціалістичній групі, Жоресу, Вальяну і іншим. Останні зібравшись і рішили запитати ур. Вальдек-Руссо одповів: „Ражу вам, панове, мене не запитувать а кафедри, бо я муситиму тоді вам офіційально і з документами в руках довести, що той добулї—провокатор!“ Р. сіяне стояли на запитанні, віруючи в чистоту П. Жорес аваявляв, що Вальдек-Руссо людина честна і брехать не стане. Але через вимоги російськї вже зібрався був скласти запитання, коли до нього аваявився журналіст А. і аваявив: „Панове, я прямо з Швейцарії од П. Сталося велике нещастя. Він справді аваявився з Рачковським. Запитання нічого

мені такого сорому народив?

І знов почалася лайка і бійка. Заплалана Ульяна, ламаючи руки, старалася Іх розборонити; діти кричали так, що мабуть на все село чуно було; навіть старий Курта жалібно сквачав.

Втім до хати вїшов Павло. Він вертався з річки і, ше з берега почувши гвалт у Козлюковій хаті, аваявився і побіг до них. Побачивши Ульяну брата свого, впава його до ніг, ніби для того, щоб перепросити його за ту тяжку зневагу і кривду, що вчинилася йому одним з Іх сем'ї. Данилко вивривав з рук Пилипа і чкурнув, що духу мав, з двору, а Пилип, розспалений і розлютований, почав розказувати діверові, про що звиявся буча.

Ульяна, підвівшись а землю, стояла на вколішках і спинала свого чоловіка; — Циті! Мовчі! Пилипе, ой, Пилипе, що ж ти робить? Циті!

Але Пилип розказав усе чисто, і Павло, ні слова не сказавши, вийшов з хати.

Павло не пішов улищю, а переступив невисокий тин і прямуював городом, по градах, не дивлячись під ноги. Обличчя його зблїдало страшенно, а з очей мав искри сили. В душі його кипів лютий гнів, а серце його білося так, ніби вискочити з грудей хотіло. Мов несамоушний вїшов він у сині і з гуркотом одчинив двері своєї хати.

Франка стояла коло печі, похилившись і скорившись; у печі палав вогонь і від його світла обличчя її було червоне. Вона знала добре, що діялося у Козлюків, бачила через вікно, як Павло пішов до них і як вийшов звідтіля. Сором Ія був великий і страх брав. Ще гірший сором, ніж тоді, як вона у-перше вернулася до Павла з байстрами, проволочившись у світлі три роки. І принігтив її тепер той сором, аж зігнулася, і лише її почервоніло, як той жар, що жєрів у печі; а як тільки Павло переступив поріг хати, вона простягла до його руви і скрикнула:

— Не йми й віри, Павлику! Не йми віри!.. Не правда тому!.. То нависне...

У-перше з-роду вона брехала і не через страх брехала, а з сорому; пів життя свого вона віддала б за те, щоб він повірив тій брехні.

Але Павло, не сказавши й слова, вхопив її душкою рукою своєю за плече, мов залітним кіллями, і авдари її у спину кулаком так, що вона аж присіла на землю і крикнула таким страшним криком, якого він зроду не чув.

В ту ж мить Павло пувств її і вїбір

робить“. Потім довідалися, що П. в Росії видав всіх і все, що знав і чого не знав. Де він тепер, невідомо.

ПО УКРАЇНІ. У БІВІ.

— В українському клубі. В середу, 22 сентября починаються в українському клубі літературні середі. Перші дві середі, а власне 22 і 29 вересня обіцяють бути аваявчавно цікавими. Наш відомий історик О. І. Левіцький мав прочитати свій історично-побутовий нарис „Ганна Монтовт“. Вважачи на розмір читання, його поділено на дві середі. Оповідання „Ганна Монтовт“ дає нам яскравий нарис життя волинського панства в XVI столітті. Цікавість цього оповідання лежить в тім, що в особі його автора сплотився досвідчений історик з талановитим белетристом. Кожен факт в оповіданні збудовано на історичних документах, і з цих уламків колишнього життя майстерна рука автора аваявила широкий мозаїчний малюнок. Оповідання цілком переносить нас в пуці й нетрі волинської землі в багатій замку пана Монтовта. Все життя колишнього панства українського проходить перед нами з усіма яскравими побутовими подробицями: хрестини, похорон князя, наїзд сусіднього пана, Ганну Монтовт кралдує в дорозі аваяврі сладкоюмі і заточуєть в вежу, Ганну Монтовт авкрадуєть приятелі і т. п. Фабула оповідання аваявляє нас з тими часами, коли можливі були усіма самі аваявчавні аваявтури. Ганну Монтовт одчу а найбільших землевласниць Волинської землі, двічі кнвянїю по чоловіках, сіломіць віддають аваяв за машталіра і авачуєть в вежу на 14 років. Автор аваяв аваяв майже скрізь в розмовах дієвих осіб і тогочасну мову, і цим надає оповіданню весь букет мнужої епохи.

— Тіло В. М. Доманицького прибуде а Арханжолу не через Одесу, як повідомлялося раніше, а через Лїбаву. З Бордо в Лїбаву прибуде воно через два тижні.

— Вибори члена Державної Ради. Вчора в помешканні дворянского авбрання одбулись вибори члена Державної Ради од землевласників Київщини. В 12 г. перестали пускати виборців в помешкання, де йшли вибори. З 548 виборців прибуло на вибори 222, між ними 146 землевласників-появків. 146 голосами проти 76 вибрано землевласника радомисльського повіту Станіслава Олександровича Горвата, колишнього члена 2-ої Держ. Думи.

Кандидатом вибрано 146 голосами проти 76 графа Алама Ржевуського. Крім д.д. Горвата і Ржевуського ніхто своїх кандидатів не виставляв.

— Кюлоті спарх мнївної ради. Голова епархїальної шкільної ради єпископ Павел клопочеться перед губерньською земською управою, щоб аваяв знову аваявновувало що-року по 120.000 карб. на содержание церковно-приходських шкїл. Мотивує єпископ Павел свою аваяву тим, що без матеріальних засобів неможна вчити-як сїд в ц.-п. школах „Цер-

з хати. Він обїяв по-за хату, притулювся роспаленим чолом своїм до стїни і заплавав, застогнав несамовитим плачем... Серце його розривалася: шарпав його і гнів лютий, запеклий, і кривда тяжка, несподівана і жаль тяжкий: жаль йому було і себе, і свого розбитого життя, і П., що вїдав він їй усю силу свого коханя, жаль було і втраченої надії, що вїрятує він її душу від гріха і путів чортових. Ав зарїгався він з того несамоутивного плачу і, притулювши голову до стїни, заламавши руки над головою, говорив сам собі:

— Нема вже рятунку для неї, нема спасення ніякого! Нема вже для мене щастя й долі на світї! Боже, мій милостивий, Боже єдиний! Що маю тепер у світі робити?

І догво стояв він так, аж повік зовсім стемніло на дворі...

Нїч уже була, коли він подався на річку, сів у човен і поплив, сам не знаючи куди й по-що. Зоране небо світїло над його головою, а вода тихо дзорчала за човном...

А в хаті Павлової у той час по-ночі велася тиха розмова. Франка лежала на постелі, поклавши долку шматину на голову, а коло неї до снаїла купа ламітїя—стара Марцеля.

— Побій чи то ж видано, чи то ж чувано, люде добрі!—хрипким голосом шепотїла стара.—Мабуть тяжкий був його гнів, коли аж побив! Чи то ж коли видано? Ще він нікого з-роду не бив! Такий спокійний, такий пложий, такий добрий... і побий!

— Бодяй йому Бог ніколи того не простив, як і його не прощай!—скрикнула Франка тонким голосом.—Не прощуй... од до віку не прощуй! До самої смерті пам'ятати буду таку тяжку зневагу, таку ганьбу... Ой, сором, ганьба тяжка!.. О, Боже мій милий! До чого я дожила, чого дочекалася! Чи на те ж мене мати родила, щоб хамські кулаки мене били? Я ж із доброго, панського роду, дїд мїй два доми у місті мав, мати мою освічена була, брат у-первих багатий, по-панському живє, а мені от яка доля судилася! А, щоб його тяжко скарвав Бог за мою кривду! Щоб він добра до віку не знав!

Так вона кляла й нарікала, а іноді починала плакати, як дитина або кидалася по постелі, як божевільна, авала на собі волосся і товкла кулаками об стїну.

— Досить уже а йому за його добрість відслужила, досить йому заплатила своїми руками, а тепер ганьбу. Досить а пам'я-

ковні школи, — зауважує еп. Павел, — слугують інтересам селянства, яке більше од інших верств населення багачує кошти земства, через це і земство має дати помічч селянству.

— В гімназії п. Плетньової. Після того, як попечитель одмовив батькам учениць зоставити директором гімназії Архимоновича, п. Плетньова перестала приймати плату од учениць, категорично одмовляючи вести справу, бо вважає, що увільнення Архимоновича, це тільки початок заходів проти її гімназії. Що буде з гімназією — невідомо.

— «Порочні». Виселення «порочних» селян по приворогах селянських громад на Київщині коли й не ватихло зовсім, то у всякі рази нині носить цілком випадковий, спорадичний характер. Наприклад, в київській губернії нині нарає сидить всього один селянин — «порочний» і жде поки одправлять його в оренбурзіану. Шкож до селянських громад, то виродков останніх півтора місяця громади склали по київському, бердичівському й чигиринському повітах тільки 4-ри привороги про виселення 13 «порочних». Київська адміністрація затвердила ці привороги тільки про виселення 8-ми селян, а про решту — покасувала. Повторіть на кожен місяць припадало по 59 «порочних», яких виселяли а громад.

— Скарги на залізничних служачих. При перегляді «жалобних» книг по станціях п.-в. залізниць за 1908—1909 рік в міністерстві і управлінні доріг помічено, що скарг записується в ці книги все більше і більше. Найчастіше скаржається на неувільнення залізничних служачих. Через це начальник пів.-зах. залізниць наказав служачим ввічливо поводитися з пасажерами, загрожуючи в протипному раві суворими карями, навіть увільненням з служби.

— Сипний тиф. По відомостям київської губернської земської управи видно, що за останній тиждень було 4 слабування на сипний тиф.

— Для боротьби з холерою санітарне бюро при київській губ. земській управі послало в с. Лобачов, тарашан. пов., студента-медика і фершала.

— Холера на Київщині. В лікарсько-санітарне бюро при київській губернській земській управі надійшли за 18, 19 і 20 сентября від участкових лікарів такі відомості про холерні слабування на Київщині: в звенігородському повіті заслабало 3, помер 1; в чигиринському повіті зас. 7, пом. 3; в радомисльському пов. зас. 1; в сквирському повіті зас. 17, пом. 8; в бердичівському повіті зас. 1, пом. 1; в васильківському повіті зас. 53, пом. 20; в липовецькому пов. зас. 8, пом. 3. Всього заслабало 97, померло 33. З початку холерної пошести заслабало 6.152, пом. 2437.

— З Київщини. Селянські заволоти в уманському повіті. «Гол. Пров.» пише: 16 сентября в селі Чорній-Камеці селяне повстали проти одрубних участків землі. В 6 годин вечора ватовп селян, душ 400, з жінками та дітьми, користуючись вечірньою темрявою, потайки підійшов і навав на розсправу. Забрали і знищили всі докумен-

ти чертежі та плани, по яким мали завести одрубні участки.

— Становий пристав доносить, що стріляти в натовп не можна, бо в селі великий заколот; порядок він підтримує, але головних привідців заколоту заарештувати не можна. Він прохає вислати йому стражників, бо тих, що приїхали а Мавківці, мало. Землеміри прохають пристава, щоб він дав для них та їх семей варту. До Чорної-Кам'янки виїхало начальство а стражниками.

— Оружний напад. В с. Шибинному, київського повіту, трапилося таке. За 20 верстов од села єсть, як пише, К. М., шкляний завод купця Варшавського, а недалеко од заводу невеличкий дим, в якому жила семья Ш. Варшавського, родича хазяїна заводу. Вночі проти 16 сентября жінка Варшавського спала з двома дітьми 14 та 5 літ, а другий диве спало в кухні. Самого Ш. Варшавського дома не було. Година в 3 ночі Варшавська почула грокот. Роспулила очі і побачила коло себе якогось чоловіка з сокирою в руках; недалеко стояв другий чоловік з лямпою. Перший чоловік побачив, що Варшавська прокинулася, почав промовляти: «оддай зараз ті гроші, що твій чоловік нагоругував в Бородянці на ярмарку». Варшавська сказала, що грошей немає. Тоді один грабіжник лишився коло Варшавської, а другий почав трусити по квартирі. Знайшов під ліжком невеличкий кашпук з грошима. Обидва грабіжники вийшли з спочивальні в другу світлицю і почали дитися грошима.

В цей мент Варшавська підбігла до дверей од спочивальні і замкнула їх. Потім вибігла швидко і стала кричати. Прибігли а заводу робітники, але грабіжники встигли втекти. На другий день пристава Чубеанко з стражниками почав їх розшукувати. Од дому Варшавського видно було сліди на піску. По цим слідам поліцейські дійшли до хутора Осова. Веє Осова оточили і почали трусити в кожній хаті. Вранці стражники надійшли до хати місцевого селянина Тимошенка, який працював на дворі а другим селянином. Побачивши поліцію, обидва кинулись тікати, але стражники одного догнали; це був селянин Оксєв Моргун, 50 років. У нього витрусли і сокиру. Другий селянин сховався на горіщі своєї хати, де його й зловили. Обох затриманих Варшавська пізнала, пізнав їх і її 14-літній син.

— Переселенський рух. В відомостях, зібраних мировими посередниками на місяцях, видно, що з Київщини од 1 августа до 1 сентября вийшло в Сибір ходяків 64 чоловіка од 164 душ. Нававше переселилось на заадалегідь облюбовані місця: в томському губ. — 52 души, енисейському — 34 души, іркутському — 4 души, уральському обл. — 12 душ, тургайському — 21 душа, акмолинському — 9 душ, семипалатинському — 2 души, амурському — 14 душ, приморському — 27 душ і на куплені і заарендовані землі в різні місцевості — 314 душ, а разом 167 семей.

За цей саме час повернулось в Сибіру в Київщину на старі гнізда — 9 душ переселенців (2 семей).

— З Волині. Сестра ксьондза. Сестра старшого ксьондза новоградволян-

ського ксьондзу пристала до православія і вийшла заміж за свого фурмана. Молодому 35 років, а їй 45. Цікаво те, що вона причащалась і вичащась в один день, а закон православного церкви забороняє це робити. Старший ксьондз подав скаргу.

— З Поділля. Помежі. На протязі першої половини августа місяця цього року на Поділлі було 46 пожеж, а них 19 од підпалив. Втрата 140 тисяч карб.

— Нові школи. При участі земського управління мають одкрити на Поділлі в бижчому році 67 однокласних народних шкіл.

— З Полтавщини. Холера в Лубнях. За увесь час пошести холери в Лубнях хворих було на неї 27 душ. Вичуяло — 8, померло — 15. Ще в хворих — 4 души.

(Власн. коресп.)

— Засланці вертаються. З Лубель нам пишуть, що останніми часами чимало повернулось політичних засланців, що були адміністративно поаслані в в Архангельську, то в Вологодщину й інші місця. Адміністрація за ними щільно стежить. Дд. Костюковського та Медвідовського ваяли у москалі одразу, як повернулися додому.

(Власн. коресп.)

З життя „Провіт“.

— У бакинській „Провіті“. З приводу смерті великого норвежського письменника, оборонця прав української нації, Верстерне-Версона, бакинська „Провіт“ висловила семей небижчяк своє щире сполучтя в листі на ім'я удови п. Версона.

На цей лист голова „Провіті“ одібрав від дочки покойного письменника таку відповідь:

„Monseigneur, ma mere, profondément émue de votre sollicitude, me charge de vous en remercier et de vous dire combien elle en a été touchée. Elle vous envoie ses salutations les plus reconnaissantes.“

Dagny Björnson Lansén née Björnson. Aulestad. 20 juin 1910.

(Шановний пане! Моя мати, глибоко зворушена вашим сполучтям, до ругила мені подякувати й переказати Вам, як щиро зворушена вона. Вона Вам посилає свій щирий привіт“).

За кордоном.

— Вибори депутата, засудженого на смерть. В штаті Кентукх обрано в депутати конгресу Калеб Поуерса, справа якого скільки років тому сквилася всю Америку. Поуерса обвинувачували за вбивство губернатора штата Кентуки і засудили на смерть. Через велику агітацію справу Поуерса трічі розглядали і двічі його виправдували, а один раз знов таки засудили на смерть. Цей присуд було замінено каторгою, але два роки тому Поуерса помилували і його тепер обрано до конгресу на 7.000 голосів більше, ніж його конкурента.

— Червона книжка про анексію. Віленський кореспондент „Times“ а сповіщає, що граф Еренгаль незабаром видасть для австро-угорських делегацій „Червону Книжку“ з документами про анексію Боснії та Герцоговини.

— Через Дунай на аероплані. Цими днями принц Георг Біско перелетів на аероплані Блеріо через Дунай між Джуджовою (Румунія) та Русуком (Болгарія). Летів всього п'ять хвилин на висоті 300 метрів. Публіка гучно вітала авіатора.

— Небезпечна провакація. З Афін сповіщають до „Times“ а, що поводіння Турції дуже непокоїть грецький уряд.

„Давно вже, пише кореспондент лондонської газети, боялись тут, що турецьке і регулярне військо влититься в Грецію і примусить цим її до війни. Боялись навіть, що Турція візьме на взірєць Японію і почне війну, не оповістивши її. Почуття непевності збільшується ще тим, що влада в Турції тепер не в руках конституційного уряду, а в руках младотурецьких комітетів, які складаються, головним чином, з малосвідомих в політиці шовіністів-офіцерів, що хотять показати себе на війні і зміцнити тим конституційний лад. Грекам в Турції багато всього лиха приходить терпіти, але вони мовчать, бо військо грецьке не може тепер воюватися з турецьким. Відповідно бажано держав народне зібрання не затверджо виборів трьох критських депутатів. В кінці цього місяця відбудуться військові маневри на турецькій границі. Тим часом, фесалія зовсім беззахистна від турків, бо грецького війська тут всього скільки тисяч.

— До смерті В. М. Доманицького. З приводу смерті В. М. Доманицького в редакції одержано од харьківських робітників-українців такого листа: „Шлемо сердечний виволо жалю а приводу смерті нашого славного письменника В. М. Доманицького. Щиро працював ти, славний лицарю, на рідній ниві для краю свого, але від праці твоєї тяжкої ми лишились на віки без тебе. Земля ж пером тобі, славний лицарю. Твоя праця не буде даремною, і вона не згине у ріднім краю у руках братів твоїх“.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

— Заколот в подільській семінарії. КАРМ'ЯНЕЦЬ-ПОД. В місцевій духовній семінарії вивалили неприяки. Погасивши всі лампи, семінарські баиси підняли страшний гвалт. Забарикадувавши в кімнаті дежурного по семінарії, семінаристи пустили в хід лампи, лавки та чани а водою. Побито не мало шкля. Причина — незадоволення режимом. Робиться слідство. (Од власн. кор.)

— Убивство. КАРМ'ЯНЕЦЬ-ПОД. В с. Чернятинцях, літній, пов., хлопці, пробуючи силу, задушили „борця“ Григоря Сивчука. Слідством встановлено смерть од прилива крові до мізку. (Од власн. кор.)

— Пошесть шкарлатини. ЛУБНІ. В лубельській жіночій епархіяльній школі пішла по пансіонверках пошесть шкарлатини. Вчепня припав на 15 сентября по 8 октября. Учениць роспущено по домах. (Од власн. кор.)

— На знищення соціалізму. ОРЕЛ. Епархіяльний агад духовенства асигнував 22 карб. 50 коп. на жалування учителів за уроки, на яких він доводите учням VI класу безвідставність соціалізму.

— Центральна наторіяна тюрма. ПЕТЕРБУРГ. Через два тижні одкривається шлісельбуржська центральна каторжня тюрма. Будівля стала 1 1/2 миліони. Начальником її мають буде сахалінський губернатор Валуєв.

— Століпин — граф. ВАРШАВА. Берлінські газети повідомляють, що незабаром Століпину буде дано титул графа.

— Вибори в Нам-Подольську. КАРМ'ЯНЕЦЬ-ПОД. На виборче зібрання члена Державної Ради од Поділля прийшли тільки поляки. Землевласники-росіяне, по постанові клубу націоналістів, бойкотували вибори. Вибрано графа Орловського.

— Мошенство. ХАРЬКІВ. Вухгалтер бюро городського трамваю Чаркіані ввав в гор. управі по фальшивих документах 36.000 кар. Його арештовано.

— Трамвайна забастовка. ВАРШАВА. Арештовано біля 500 трамвайних забастовщиків. В суботу ходило 100 вагонів. На кожному стояло два гардебіні з ружнямими, сапбор і жандарм. Роспоряжається трамваєм обер-поліцімейстер.

— Заколот серед селян. УМАНЬ. На тім тижні в с. Чорній Камеці селяне, протестуючи проти виводу на одрубні участки, очинили заколот. Вечері натовп з 400 душ чоловіків, жінок і дітей навав на розсправу. Знищено документи і плани. На місце події виїхали місцеві власти а отрядом стражників.

— Всікі звістия. „Річч“ повідомляє, що міністр Шварц кидає посаду. На його місце мають буде призначено попечителя рижської шкільної округи Пругченка.

На той рік сподіваються 600.000 переселенців. Скликають міжвідомствену нараду в переселенській справі.

В октябрі буде внесено в Думу проект про надання московським і київським вищим комерцьким курсам прав вищих шкіл.

БАХМУТ. В Олександрівському руднику вибухнув гречумий газ. Попечено 10 робітників, 8 умерло.

РОСТОВ-НА-ДОНУ. В Новочеркаському одкрився в неділю вищі жіночі курси.

На Донщині пішла по худобі сібирка.

В Луганську засужено на чотири місяці в тюрму городского Носача за знасидування.

— За кордоном. Венікі звістия. МИЛАН. В Милані на висоті 40 метрів два літуні налетіли один на одного. Англичанина Діксона вбито, а француза Тома — поранено.

— ЛОНДОН. В Лондоні власники текотільних підприємств оповістили локал. Роспачано 150.000 робітників. В понеділок мали розцітати ще 350.000 душ.

— КРАКОВ. В Кракові багатьох потрушено і арештовано. Арештовано багато молоді в Царєтва Польського, зааізовреної в шпіонажі. Витрушено бомби і динаміт.

— МАРКО. Тут почалася чума.

— ВЕРЛІН. Здоровля графа Вітте після трепанції черепа дуже погіршало. Сподівається сербозних наслідків.

— Література, наука, умілість і техніка.

— Книжка про Б. Грінченка. Видавництво товариства „Провіт“ у Львові видало книжку д-ра Івана Брика: „На народній роботі“ Борис Грінченка, праця і засягу.

— Переклад. В сентябрьській книжці „Нового журналу для всіх“ вміщено в перекладі на російську мову оповідання В. Винниченка: „Раб краси“ („Раб краси“).

— „Дзвінок“. Вийшло у Львові ч. 14—15 літературної часописи для дітей і молоді. К. Г.: Черешні — Брати Грім: Царь-жаба або залізний Генрих. — К. Г.: Коралі. — Волод. Самій-

ленко: Ак ростих. — Богдан Лепкий: Жиня. — Др. Іван Демянчук: Чому кіт поїдає миш? — Славо З: Вільні вирази до пісні „Марш русских дітей“. — К. Г.: Клопоти малолітньої господині. — Вячична. — Кухня ляльок. — Поіар українські діти! — Праця і забава.

Театр і музика.

— „Кохання і смерть“. Так, а легкой руки орударів „Театральной бібліотеки“, єврейські п'єси Якова Гордіна западували а деякого часу на українській сцені. Співняв на них і театр д. Садовського: виставляли „Миреле Ефрос“, виставляють „Кохання і смерть“, здається готують до вистави „Стану“. Піддав охоти на Гордіна д. Садовського мабуть, як художній, так і матеріяльний успіх вистав „Миреле Ефрос“.

„Кохання і смерть“ — побутова п'єса в авчайними для Гордіна, неглибокими психологічними натяками; там, де по п'єсі ця квазі-психологія бере гору над життям, для стає нудною, блідою і автор, щоб зааібогити немигучий катастрофі, напивав на ній латки а забавного побутового жарту, вносить комедійний елемент, несподівану ситуацію. І част-огусто ругється цим матеріялом досить вдало; помагає Гордіну при ліхій годині і прекрасне зання найдрібніших побутових рис єврейського життя. По своїй літературній і сценічній вартості „Кохання і смерть“ стоить далеко нижче од „Миреле Ефрос“. І хоч в „Коханні“ беруть участь адебітського сильні артисти групи, ніж в останній, художність виконання не досягає все ж таки тої вмілості, що дають артисти в „Миреле Ефрос“. Роль Миреле Ефрос і роль Верти в „коханні“ по суті паралельні, обидві вони керуються в своєму житті одним лозунгом — жити для щастя ближніх, забувши про власне. З жалем на серці, а пекельною мукою матері, розлучається Миреле з домом, з дітьми для їх тільки щастя, навіки замикає в душі кохання до Бернарда Берта за для щастя сестри Іди. І Миреле, і Берта знайшли собі на українській сцені певне художне місце у виконанні Л. П. Ліницької. Чудово, в мятких драматичних рисах веде д. Ліницька роль Верти, її гра цілком закінчена і покряває своєю художньою навіть перпорядне виконання решти персонажів. Вагалі ж артистка багато працює над новими ролями, вкладає в них багато життя і правди, стільки шліфовані, що головніше всього, силу молоді енергії. Жаль, звичайно, що артистці доводиться тратити ці сили на Гордіна, але придбати щось велике, талаювати до українського театру і сміливо його можете оддати в руки д. Ліницької; в цій істоті тісно сплелися талант, розум артиста і добросовісне відношення до діла.

Д-ка Малиш-Федорєц в ролі Іди знову дала, як і в попередніх своїх ролях, самі тільки ватерки гри, місяцями навіть досить фальшиві, а при бажанні і праці єсть певні данні в артистці на цю „верделіну“ роль. Прекрасно, як і во всіма ролями своєю „дитячого“ репертуару, справилась артистка Доля з своєю Мілею. Рівно і безпосередньо вона грає. Все, що міг, зробив а досить фальшивою по п'єсі ролю Шмула Апкізаві артист Паньківський. Сухо і трохі одоманітно грає на цей раз д. Мар'яненко (Бернард Зільберман). Єсть в нього скільки характерних ругів і на жаль артист надуває ними в самих рижкоманітних ролях, місцями наперед вгадує всі ці руги і боязь, що вони лишаться трафаретом для такого гарного артиста. Гарно зрауєвм свою ролю д. Корольчук (Коринський) і грає її сміливо, соковито, особливо в останній дії. Заслугує на похвалу д. Захарчук (Толь). Артистці Хуторній (Ніна) видало зовсім не 17 років, як цього вимагає авторська ремарка, д-ка ж Діброва, навапика, виглядає зовсім молододо для матері Ніни і в трі її єсть тільки дві-три моти та два-три руги руками. Сумно стає від такої три. Думою спектаклю був д. Левіцький (Шлойме Худ). Гарно грала д. Польняська (Сара Гінда); цю ролю так і треба грати в грубах рисах. Гарно придумав міванєпени. Вагалі режісерська сторона спектаклю не вимагає нічого кращого.

— Група А. Суходольського роспачало свої вистави в Кишиньові 19 сентября „Хмарою“. В Катеринівській групі дала 70 вечірніх та 4 денних вистав і ваяла „на круг“ по 474 карб. 53 коп.

— Група Б. Оршанова і В. Данченка незабаром почне грати в Кишиньові, в театрі „Влагорода. Собр.“. Таким чином в Кишиньові одразу гратиме дві українських групи.

— Т-во укр. артистів під орудою В. Леонідова дало цими днями скільки українських спектаклів („Нат. Полт.“, „Майська ніч“, „Бувальщина“, „Право коханья“ В. Леонідова, „Кумірошник“) в театрі Органовича г. Луги.

— Група І. Канєвського дає тепер вистави в с. Самарі, в театрі „Олимп“. Єуди приїхала група а Казані. В групі такі артисти а артистки: д-ки Канєвська, Чарова, Андриєва, Савицька, Северина, Єфімова, Ленська, Громова, Коваленко, Павловська, Гринченко; дд. Рибченко, Квітка, Григоренко, Світлий, Левченко, Будник, Кудерко, Соколенко, Гильченко, Гашев, Мочач, Автоенко. Режісер А. Рибченко. Репертуар

УКРАЇНЦЯМ НА УВАГУ! С. П. Б. Кравець А. Г. Матлін.

Фундуклівська, 40. Приймає замовлення на **ФОРМИ** всіх шкіл і воєни. Має великий вибір закордонного краму для цивільного убрання.

◆◆◆◆ Виготовляє по замовленню українське національне вбрання. ◆◆◆◆

Йде такий: Панна Штукарка, Циганка Аза, Гршниця, Комета Галлея, Запорожський клад, Мазепан, Хмара, Жидівка Вихрестка. В Казані трупа виставляла Ревизора, передбланого на малоросійській мові А. Коваленком.

— Артистка Г. П. Затиркович, що служила до останнього часу в групі О. Суслора та Д. Гайдамаки, перейшла в трупу Д. Кошикіна. Ця трупа грає в Таганрові.

— О. Суслора своєї трупи не держить і грає тепер у групі С. Глазуновки в Севастополі. Там служить і артистка Зарницька.

ДОПИСИ.

(од власн. кореспондентів).

С. ОЧЕРЕТНА, липовецького повіту (на Київщині). Пожежа. Цими днями погоріли у нас сусіди Овсій і Тимофій Поліщуки. Солом'яні покрівлі—це самий пожиток огню. І не згадалися Поліщуки, як їхні оселі, все їхнє чимале рухоме майно, скотина лгали попілом. Окрім того, в огні загинув хліб в стіжках. Збитків од пожежі більш ніж на 2.000 карбованців. З можливих господарів Поліщуки зробили злидарники, голодними, ледве не голями. Радіше б віз'ясти на зиму, замість погорілих хатів, хоч будьякі вамети, але й на це нема снаги. На дьому тижні погорільці обернулись до п. губернатора в проханням, чи не можна б видати їм дерева на хати з казенних лісів.

Г. ХАРЬКІВ. Звід інструкторів садивництва. Цими днями у нас відбувся з'їзд губернських інструкторів садивництва. На з'їзді було вяснено, що хоча боротьба з шкідниками й досяга останніми часами широкого розвитку, проте боротьбу цю не можна вважати продуктивною, бо нема об'єднаного органу, який досліджував би життя шкідливих комах і вчасно повідомляв би інструкторів, де вони з'явилися. Тому з'їзд принципально висловився за те, щоб при харківській губернській земській управі було засновано ентомологічне бюро, причім особливий комісії доручено розробити деталі задуманого бюро. З'їзд установав, що огородничтво також має величезне значіння в селянській житті, тому постановлено, що інструктори повинні звертати більше уваги й на цей промисел. Для того бажано шляхом лекцій, ромов і читань вяснювати перед людністю всю користь огородничства. Далі з'їзд висловив бажання, щоб при харківській губернській управі був присяжний маkler, який постійно знайомив би селян-огородників з існуючими базарними цінами, яких вони зовсім не знають. З'їзд, вислухавши доклад про технічний переробіток фруктів, постановив: 1) технічний переробіток фруктів і ягід організувати на товариських основах; 2) на поміч цим товариствам повинні прийти позикові кооперативи; 3) продавати перероблені фрукти переважно через громадські й потребительські організації; 4) прохати комітет боротьби з фальсифікацією істивних продуктів добитись повної заборои хімічного виробу фруктових сіропів і виробити спеціальні закони що до виробу консервів. Наприкінці з'їзд порадив садивникам розводити на Харківщині такі сорта винограду: шашла білий, шашла рожевий, Адміральде Куртільє, Луїзен, Муокат Еберайна й Палестина.

Г. ХАРБИН. Український клуб. В кінці августа заворушився харбинський український клуб. Український клуб у Харбіні не має своєї квартири, а впрохався до „ж. д. собранія“, і там часом упорядковує вечірні, які йдуть більш на користь „собранію“.

Так пройшла зима, минуло літо. Повіяло холодом. Час десь збиратись, щось робити.

Старшина клубу скликав разів сликкала загальне зібрання, та ніхто не явився. А треба було обов'язково вибрати старшину, бо й строк минув і розбіглася добра половина.

За третім закликом зібралось всього п'ять чоловік. Одноголосно постановили бути всім присутнім членами правління.

Згодом скликали нові збори українців. На цих зборах постановили: записатися в члени клубу і не переходити до „собранія“, як українська секція, як де-хто радив.

Вяались упорядковувати спектаклі. Після ріпетцій оповістили українську колонію, що буде виставлено п'єсу „За двома зайцями“. Виставили її двічі.

Комедія пройшла дуже добре. Так ожила наша громада.

Листування редакції.

Ів. Лубенцеві. „Хол. і темн.“, і допис про цирк — не будуть надруковані. „Втрата“ піде до друку.

Передплатниці Л. Г. Ваш допис подає старі

відомости і написаний дуже невдало. Через це не піде до друку. Пишіть про щось свіжіше і не так дого.

Передплатниці С. Карпенкові. Такої української книжки немає.

Шпела А. Худоби. Перекладає цих творів Л. Толстого на українську мову немає.

Передплатниці № 2335. Адреса д. Капельгородського така: Терки—Мектеб Терський обл. Кизлярск. округу. Шляху Капельгородському.

Ціни на хліб.

Пшениця в Одесі 105—108 коп. (озима), 101 коп. (улька) і 88—92 коп. (суржак), у Ростові 107—109 коп. (гарнівка), 98 коп. (гірка) і 95—103 коп. (озима), у Миколаєві 104 коп. (гірка-улька). **Жито** в Одесі 62—71 коп., у Ростові 64—67 коп., у Миколаєві 68½ коп. **Ячмінь** в Одесі 60½—63 коп., у Ростові 55—59 коп., у Миколаєві 60½ коп. **Овес** в Одесі 70—79 коп., у Ростові 66—74 коп. **Кукуруза** в Одесі 70 коп. (стара). **Просо** у Ростові 65—70 коп. Настрій на українських ринках трохи покращав, на російських ринках малодіяльно, але твердо, закордонном неспено.

Справочний оддія.

Календарні відомости. Вікторик, 21-го септєбря, ж. Св. Дмитрія, митр. Ростовського, Св. ап. Кандрата.

Сх. сон. 6 год. 3 хв., зах. сон. 5 год. 35 хв. Театр „Грамотности“—„За двома зайцями“.

Роспис ходу поїздів.

(з 18 апр. 1910 г.)

Під Західна заліз.	№ поїзда	Одходить в Київ.	Прибуває до Київ.
Кур'єр. I, II кл. Одеса, Камінь, Одеса.	19	9.00 х. в.	2.9. 45 х. р.
Кур'єр. I, II кл. Брест, Варшава, Каліш.	9	7.10 х. в.	10.11. 03 х. р.
Почтов. I, II і III кл. Одеса, Брест, Біаосток, Гравево, Умань, Новоселія.	3	9.15 х. р.	4.9. 00 х. р.
Почтов. I, II і III кл. Сарни, Ковель, Варшава, Івагород, Границя, Відець.	3	12.25 х. д.	4.7. 20 х. р.
Пасаж. I, II і III кл. Брест, Біаосток, Гравево.	13	12.10 х. в.	14.6. 56 х. р.
Пасаж. I, II і III кл. Одеса, Умань, Новоселія.	5	12.30 х. в.	6.6. 20 х. р.
Пасаж. I, II і III кл. Бердичів, Радзівилів, Відець.	11	7.40 х. в.	12.10. 46 х. р.
Пасаж. II і III клас Одеса, Брест.	15	7.25 х. в.	16.7. 35 х. в.
Пасаж. I, II і III кл. Одеса, Волоциск, Відець.	7	9.35 х. в.	8.8. 20 х. р.
Пасаж. I, II і III кл. Фастов, Знаменка, Миколаїв, Єлизаветград.	19	10.50 х. р.	20.5. 59 х. д.
Почтов. I, II і III кл. Фастов, Знаменка, Миколаїв, Єлизаветград.	17	11.20 х. в.	18.7. 15 х. р.
Пасаж. I, II і III кл. Фастов, Знаменка, Катеринослав, Севастополь, Рост-на-Дону.	21	8.20 х. р.	22.9. 55 х. в.
Пасаж. I, II і III кл. Сарни, Ковель, Варшава, Відець, Петербург.	5	11.50 х. в.	6.7. 51 х. р.
Пасаж. I, II і III кл. до Ольшанців.	27	5.00 х. д.	28.9. 30 х. р.
Службовий до Бородянки (зд. в будні окр. неділь та свят).	37	3.00 х. д.	38.8. 09 х. р.
Службовий до Фастова (зд. в будні окр. неділь та свят).	39	3.32 х. д.	— не вертається.
Додатк.-пасаж. до Малина.	43	4.20 х. д.	40.9. 15 х. р.
Службов. до Бородянки.	33	5.19 х. д.	34.5. 58 х. в.
Службовий до Фастова.	35	5.36 х. д.	— Самост. поїздом не вертається.
Приск. тов. IV клас Київ, Одеса, Брест, Знаменка.	31	9.53 х. в.	32.2. 09 х. д.
Приск. тов. IV клас Київ, Сарни, Ковель.	31	10.14 х. в.	32.7. 40 х. р.

по Московск. Київ-Вороніжській заліз.

Швидк. I, II і III кл. Москва

Почтов. I, II і III кл. Москва, Курськ

Пас.-почт. I, II і III кл. Курськ

Пас.-почт. I, II і III кл. Курськ, Москва, Вороніж

Пас. I, II і III кл. Курськ, Вороніж, Жлобін, Петербург

Почтов. I, II і III кл. Кременчук, Подтава, Харків

Швидк. I, II і III кл. Подтава, Харків, Лозова, Ростов, Севастополь

Тов.-пасаж. II і III кл. Подтава, Харків

Редактор Вал. Галевич. Видавець Є. Чикаленко.

Оповістки.

Студ.-правник останнього курсу, зн. добре матом, слов., латинь, шукає роботи.Adr: Паньківська, 9, кв. 11, Я. М. (звонити). 5-1752-4

Учень V кл. Київ Комерц. шк. гот. і реп., спец. матом. фр., вім мови.Adr: Рогозівська 48, кв. 2. А. Б. 0-1765-2

Студ. шукає письм. конт роботи, корект. укр. і рос., уроків (без матом.), місце читача і т. п. В. Васильківск. 78, кв. 6. студ. III-ко. 3-1769

Небывалая новость в России!

Большая экономия труда и времени!

Достигается это оредством **„ЮРОКСИЛЬ“**

ибо, употребляя его, не надо было отирать, а только помешивать и прополаскивать в холодной воде. „Юроксиль“ не содержит хлора и ничего обшего с мыльными порошками не имеет. „Юроксиль“ дезинфицирует в 6 разе, что особенно важно при эпидемических и заразных болезнях.

ПРОДАЖА в Южно-Русск. 0-в в Торговлн Аптекарск. Товарами в Киевъ.

0-1670-20

НЕБУВАЛИЙ ВИПАДОК!

Тільки за 3 руб. 25 коп.

Вислаєм 5 шт. великих російськ. пластинок „не паперових“ сам. ведного розміру 26 см. „Girand Grand“ extra ріжн. оркестра, марші, вальси, польки, опери, народні українські пісні, хориколофонні, і духов. сим. і т. д. Ціна за 5 пластинок 3 р. 25 к., 10 шт. 4 р. 50 к., 16 шт. 7 р. 25 к., 20 шт. 8 р. 75 к. Вислаєм справжн. грамофон „Тонари“ концерти. ведного розміру, дуже елянтні, міцної роботи з ковким накручуванням (коробю) мембрана концерти. екоібен. Тонари за озним накручуванням може програти на кількох великих пластинках Ціна справжн. „Тонара“ 1-й сорт замість 75 р. 90 к.—тільки 10 р. 50 к. і 12 р. 75 к.

Концертні годки ціна за 1000 шт. 75 к. і 1 р. 30 к.

Вислаєм, одібравши замовлення, без завадка нака. платою. Адрес вирізати звіт і наклеїти добре на конверт чи розкрити:

Віна 2/3, Австрія, Унтер Ауґартенштрассе 17 П.—75 **ІОАНН ЯКУБОВИЦЬ.** WIEN 2/3, JOAN JAKUBOWICZ. Unte-Augetenstrasse 17, P.—75.

Зановляти російськ. мовою. Закр. лист до Австрії оплач. маркою в 10 коп., розкритка—4 к. Гроші заграючи можна слати в закритому грошовому конверті. При замовленні зразу на 20 карб. додається дурно 1000 концерти. голок за 1 р. 30 к. Мито й персоналка 1 р. 78 к., в Сібір 2 р. 85 к. і 3 р. 90 к.; в Сібір без завадка 3 р., грамофон не вислається. Можна слати поштою і гербові російськ. маркі заказним листом. 2-1746-3

Видавництво „Театральна Бібліотека“

„За гусака“, № 2. комедія на 3 дії. (Дозв до вист. 27 мар. 1910, № 3923). Ц. 25 к.

№ 6. „Панич Штукаренко“, весела комедія-жарт на 3 дії. (Дозв до вист. 14 юл. 1910, № 7602). Ц. 20 к.

НОВА П'ЕСА МАКОВЕІ, драма на 5 дії. Ц. 35 к.

Продається по українських книгарнях. 10-1711-5

Нова книжка: **Прохор Воронін. Оповідання-ескізи.** (Збірка друга).

1. Щасливий день Флора. 2. Місце тут наше! 3. На шалуху. 4. Вона у нього! Ц. 15 коп.

Того-ж автора перша збірка: 1) Як я вивра у товаришів-вчителів блянцаного самопара, 2) На заженках, 3) Торги, 4) В суді, 5) Дума заводського робітника. Ц. 8 коп.

Продаються по українських книг. у Подтаві, Харкові, Кам'янці і Вінниці (Швахман і Райкор).

Склади видання: Київ, Безквіська 8, „Укр. книгарня“ і книгарня Л.-Н. Вістника, Володимирська, 28.

Приймається на 1910 рік передплата на народно українську ілюстровану газету **„СЕЛО“**

Рік видання другий. Газета виходить кожного четверга у Київі, і буде подавати статі і новини про сучасне життя на Україні, в Росії і заграницю, оповідання, вірші, популярні статі з української історії й письменства, з наукоприродних, з агрономії і медицини, з малюваннями. В газеті обцяло писати багато письменників і учених. На запитання передплатників будуть даватися також поради лікарські, господарські і юридичні, від спеціалістів.

Ціна на рік 2 руб., на ½ року 1 руб 10 коп., на 3 місяці 60 коп. Хто передплатить на цілий рік той одержить в додаток книжку календарь.

Передплату приймає книгарня Літературно-Наукового Вістника в Київі, Вел. Володимирська № 28.

ВЕЛИКИЙ МАНУФАКТУРНИЙ І СУВОННИЙ МАГАЗИН.

Прорізна 17.

Товариство ЖУК, ДМИТРИЄВ і К^о.

Повідомляє місцевих і иногородніх п. п. покупців, що при магазині одярито одді ЖІНОЧОГО ВБРАННЯ і приймається замовлення із свого матеріалу.

Одержані моделі ЛОНДОНА, ПАРИЖА, БЕРЛИНА.

Замовлення виконуються в свій час. При магазині є МАЙСТЕРНЯ.

Перед початком сезону одержуються предил НОВИНИ цюб-то для чоловіків і жінок всілякі сукна, драпи, тріко і багато иншого краму.

Надіємся на довірря покупців;—готові до послуг. Т-во Жук і Дмитрієв. 50-1677-11

ДАМАМ ГОР. КИВА. № 10, Майстерня спеціально „Ідеал“ проп. ведч. вибір остая. новинок і просят звертати волосяних виробів увагу на приміре виконення замовленій та на доброті матеріалу; просят не змішувати з парікматерськими. Великий вибір гот. кучерів (більш 5000 шт.), а також прядків і кіс. Одібр. остая. журнал. Принал. для п.п. парікмах.: фрізур, биди, тьоль, брөөліні та инше. 200-1901-149

В. ВИННИЧЕНКО.

„Третя книжка оповіданнів“ продається в кращих книгарнях Київ, Полтава, Харькова і др. міст.

ЗМІСТ КНИЖКИ: I. Момент. II. Гаум. III. Рабини справжнього. IV. Записна книжка. V. Куля. VI. Кумедія з Костем. VII. Щось більше за нас, VIII. Зіна.

Стор. 188. **СКЛАДИ ВИДАННЯ:** „Українська Книгарня“ Беая, 8. Книгарня „Л. Н. В.“ В-Володимир, 28, і в книгарні С. Череповського, Київ, Фундук. 4.

ЦІНА 80 КОП. ☆ ☆ В КИВІ. ☆ ☆ 27-1345-16

Вже вийшла з друку дев'ята книжка **„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСТНИКА“** За місяць вересень. ЗМІСТ:

Леся Українка: Ліричні пісні давнього Єгипту;—Ю. Вудяк: Записки учителя (далі буде);—М. Чернявський: Поезія;—В. Панейко: Нова соціологія;—М. З.: Пенати;—О. Черняхівський: Нові погляди на роль ферментів в процесах життя;—Н. Романович: А дух переможе колос;—М. Вдовиченко: Поезія;—В. Дорошенко: Ворсє Грінченко;—Ігор Уляга: На біблійні теми: Суламіт, Самсон;—М. Євшан: Савро Вогітелі;—Стефан Ковалів: Віспар;—М. Гехтер: З нової України: Українці на Амурі;—Ільмар Седерберг: Приблудний собака, переклав Л. Пахаревський;—Мик. Цоглиновський: Франк Ведетік (квієць сліду);—В. В. Іваньск: Хатина, повість, переклав Волод. Самійленко;—М. Грушевський: Василь Доманицький;—П. Смуток: З російсько-українського життя;—Ев. Левицький: За границею;—Віблиографія;—Зміст Лі тому ЛНВістника. Зміст 10-ої ка. ЛНВістника. Оголошення.

Редакція і головна контора: Київ, Вел.-Володимирська, № 28.

ПЕРЕДПЛАТА НА ВИДАННЯ КИВСЬКЕ Р. 1910:

На рік 8 руб., за пів року 4 руб. 50 коп.

З огляду на тяжкі матеріальні обставини винишнього українського життя передплата на Літер.-Наук. Вістник в 1910 р. для незможних учнів, студентів, сільських учителів і учителюк, низших служачих, робітників і селян знижується на 6 рублів (коли вони передплатують журнал просто з контори).

Кому трудно відразу, нехай прислає на перше число кожного місяця по 1 р., поки збереться повна передплата, а журнал посилатиметься вараз. Книгарням і всім посредникам від передплати 5%, але тільки в тім разі, коли передплата виплачується повна (8 руб.) і вся відразу.

Комілекти журналу за попередні роки продаються по 8 руб.

Видавець М. Грушевський. 00-572-9 Редактор С. Веселовський.

На увагу п. п. студентам і курсисткам! Вийшов з друку **„Київській Студенчеській Календарь-справочник“** на 1910—11 академич. рік. і продається по книгарнях і вищих учебн. іаст. г. Київ. Ціна 30 коп.

Іногор. просят замовлення заслати по адр.: Київ, Крещатик № 48, в ред. „Київ. Студенч. Календаря-Справочника“, давши 45 коп. (можна маркани).

4-1768-1 Редактор-видавець С. М. Брандєлєс.

Передплата на рік 1910—11. **„РІЛЛЯ“** УКРАЇНСЬКИЙ ХЛІБОРОБСЬКИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ЧАСОПИС.

ПОЧНЕ ВИХОДИТИ У КИВІ З ЛИСТОПАДА (НОЯВРЯ) 2 РАЗИ НА МІСЯЦЬ.

В Р. 1910—11 ПЕРЕДПЛАТНИКИ ОДЕРЖУТЬ:

24 № журналу з малюваннями.

8 проб доброго насіння.

1 наступную таблицю календарь місячний.

ЦІНА:

На рік 2 карб. } з пересилкою.
На ½ року 1 карб. } кою.

Накладним платком на 20 коп. дорожче.

Окреме число коштує 15 коп.

Гроші посилати на адресу: Київ, Тургенська, 9 Редакція часопису „РІЛЛЯ“.

„Рілля“ виходить кожного 1-го і 15-го дня цю-місяці книжками до 2½ аркушів.

„Рілля“ пише про хліборобство, скотарство, травосіяння, садивництво, городничтво, шовківництво, птахівництво, про уярву лугів, пісків та инше.

„Рілля“ має великий пасишницький відділ.

„Рілля“ звертає увагу на кооперацію і має відділ „Гуртом“.

„Рілля“ містить багато малюнків.

„Рілля“ друкує відомости про врожай і подєє ціни на хліб та торговельні відомости.

„Рілля“ дурно дає поради хліборобам.

„Рілля“ дурно містить оповістки передплатників.

„Рілля“ заручилася співробітництвом багатьох агрономів та хліборобів і писатиме тільки про те, що потрібно і цікаво знати українському хліборобу.

Редактори: | 6. Архипенко.
| А. Терниченко.